

معنویت در انقلاب اسلامی

قابل نبود احساس من و تو نمی کرد، اما از وقتی که مالکیت پیدا شد، منیت و انانیت نیز پیدا شد. و اگر بتوانیم مالکیت را از میان ببریم، معنویت نیز - البته با تعریفی که کردیم - حکم فرما خواهد شد.

مالکیت یعنی اینکه اشیاء و ابزارهای زندگی و سازندگی به انسان تعلق داشته باشد وقتی مردم بگویند خانه من، اتومبیل من، مغازه من، سرمایه من..... این تعلق اشیاء به انسانها، آنرا بصورت من هائی جدا از یکدیگر در می آورد. وقتی که این تعلقها در کار نبود وقتی که به عوض من «ما» در کار بود، معنویت در کار خواهد بود.

به این ترتیب در این نوع اخلاق، نه نام خدائی در میان است، نه نام غیب و ماوراءالطبیعه، نه نام پیامبر و دین و ایمان. معنویت اخلاقی یعنی اینکه منیت و انانیت از بین برود، جانها با یکدیگر متحد شوند و اتحاد و وحدت در کار بیاید.

در مقابل این نظر، نظر مخالفی هم وجود دارد، که میگوید اگر ما منشأ منیتها را تعلق اشیاء به انسان بدانیم، نفی مالکیت و نفی این تعلقها، در همه موارد امکان پذیر نیست. فرضاً این کار در مورد ثروت انجام دادیم و وضع به صورتی درآمد که دیگر خانه من، اتومبیل من، درآمد من..... در کار نبود،

جامعه به نوعی از معنویت نیازمند است. باید ببینیم مقصود از این معنویت که مورد قبول همه، حتی مادیین، است چه معنویتی است و راه تحصیل آن چیست؟ میتوان گفت، معنویت در این حد که همه آنرا قبول دارند، یک مفهوم منفی است. یعنی منظور از آن نبودن یک سلسله از امور است. اگر جامعه انسانی و افراد آن به مرحله ای برسند که خودپرست، خودخواه و سودجو نباشند تعصب نژادی، منطقه ای و حتی مذهبی نداشته باشند، این نیستیها به عنوان معنویت به حساب می آیند. براساس این تلقی از معنویت اگر این قیدها نباشد، در انصورت افراد جامعه بشری همه برادر وار بصورت «ما» زندگی خواهند کرد و منیت بکلی از بین میرود.

در اینجا نکته جالبی وجود دارد. اگر از پیروان این طرز تفکر سؤال کنیم، که چگونه میتوان این معنویت منفی را ایجاد کرد؟ میگویند بشر در ذات خودش این صفات را ندارد و یک موجود اجتماعی - و یا به تعبیر مارکس - ژنریک - است. اگر بپرسیم پس خودخواهی و سودجویی و خودپرستی.... از کجا پیدا میشود، خواهند گفت ریشه همه اینها در مالکیت است. بشر ابتدا بصورت یک «کل» و در یک وحدت زندگی میکرد. مرز میان خود و دیگران

در جهان انقلابات گوناگونی بوقوع پیوسته و در هر انقلابی شعار مخصوصی مطرح بوده است برخی طالب استقلال بوده و می خواسته اند از سلطه خارجی رها گردند. بعضی طالب رهائی از استبداد داخلی بوده و آزادی را فریاد می کشیده اند. ایران، استقلال و آزادی را در جمهوری اسلامی طلب می کرده است، و در این انقلاب معنویت یکی از پایه ها و در عین حال انگیزه اصلی حرکت بوده است و همین معنویت اصلی ترین انگیزه در دفاع و پاسداری از این انقلاب خونین می باشد، اکنون نقش معنویت در انقلاب اسلامی را از قلم یکی از نظریه پردازان این انقلاب که جان بر سر پیمای گذاشت یعنی استاد شهید مطهری، می خوانیم:

سخن درباره یکی از ارکان انقلاب اسلامی یعنی رکن معنویت است

اگر دقت کرده باشید این مسئله که جامعه بشری بدون آنکه هیچگونه معنویتی داشته باشد، قابل بقا نیست، منکر و مخالف ندارد. حتی مکتبها و پیروان مکتبهایی که مادی فکر میکنند و جهان را و جامعه و حرکات آنرا مادی تفسیر میکنند، اعتراف میکنند که

بعضا بعضا اربابا من دون الله....

(سوره آل عمران - آیه ۶۴)

ای اهل کتاب بیایید از آن کلمه حق که میان ما و شما یکسان است پیروی کنیم، که بجز خدای یکتا را نپرستیم و چیزی را با او شریک قرار ندهیم و برخی را بجای خدا به ربوبیت تعظیم نکنیم. معمولاً دعوت به این صورت است که کسی دیگری را بسمت آنچه که خود دارد، میخواند مثل اینکه دو ملت یکی عرب و یکی فارس، یک وقت ملت عرب دعوت میکند که ای مردم فارس بیایید متحد شویم و منظورش این است که بیایید زبان ما را بگیرید و به رنگ ما دربیانید. اما قرآن میگوید یک سخن است که رنگ هیچکس را ندارد. نه رنگ یک گروه خاص، نه رنگ یک ملت یا مکتب. و آن سخن خداست. خدائی که هم خالق ماست و هم خالق شما. رحمتش به شما همانند رحمتش بمانند است. لطفش به همان شکلی که شامل ما میشود شامل شما نیز میگردد. قوانینی که خلقت براساس آن قوانین جریان پیدا میکند بر ما و بر شما یکسان حکومت میکند آن سخن متساوی اینست که بیایید جز ذات خدا را نپرستیم. بیایید هم ما و هم شما خود را از هر مملوکیتهای رها و آزاد کنیم و در حلقه سرسپردگان او درآییم.

ایا اسلام به همین میزان قناعت کرده است؟ یعنی آیا از نظر اسلام کافیتست که فقط درون اصلاح شود و دیگر اهمیتی ندارد که بیرون به هر شکل میخواهد باشد؟ می بینیم که بلافاصله، پشت سر اصلاح درون، اصلاح بیرون نیز مطرح شده است. اینکه بعضی از ما انسانها بعضی دیگر را رب و فرمانده و مافوق خود قرار ندهد. باید رابطه مالکیت و مملوکیتهای انسانها که منتهی به بسیاری از روابط غیر انسانی دیگر میگردد از بین ببریم و خراب کنیم. یعنی از نظر قرآن باید در آن واحد هم نظام روحی و فکری و اخلاقی و معنوی خودمان را درست کنیم و هم نظام اجتماعی و روابط بیرونی را اگر تنها به یک طرف توجه شود کار از پیش نمی رود. قرآن در همین زمینه فرموده است:

ان الانسان لیطغى ان راه استغنى.... (سوره علق - آیات ۷-۶)

انسان وقتی خود را مستغنی و دارای همه چیز می بیند، این امر در درونش اثر میگذارد و آنرا نیز خراب میکند. چرا این همه در دستورات دینی تأکید شده است که سعادتتدانه ترین زندگیا اینست که لطفاً ورق بزنید

این سؤال مطرح میشود که پایه وسیله ای میتوان مملوکیتهای انسان نسبت به اشیاء را از بین برد؟ پاسخ این است که از راه بنده کردن انسان به حقیقتی که جزء فطرت اوست، به حقیقتی که پدید آورنده اوست و انسان به او، عشق ذاتی دارد. بندگی خدا در عین اینکه بندگی است، وابستگی نیست. زیرا وابستگی به یک امر محدود است که انسان را محدود و کوچک میکند. وابستگی به یک امر نامحدود و تکیه به آن، عین وابستگی و عدم محدودیت است. حافظ میگوید:

خلاص حافظ از آن زلف تاب دار مباد

که بستگان کنند تو رستگارانند
آنها که با ادبیات عرفانی ما آشنا هستند، میدانند که در ادبیات عرفانی، معنویت را در رهائی انسان از مملوکیتهای نسبت به اشیاء میدانند نه در رهائی اشیاء از مملوکیتهای نسبت به انسان ۱.

حافظ میگوید:

غلام هست آنم که زیر چرخ کبود

زهر چه رنگ تعلق پذیرد آزاد است
مگر تعلق خاطر به ماه رخساری

که خاطر از همه عالم به مهر او شاد است
انسان را باید آزاد کرد و اینکار باید با آزادی از درون آغاز گردد، در عین حال در روابط بیرونی هم نباید اینگونه نظر داد که این روابط به هر شکل و

بسیار امری خواهد کرد؟ یک جامعه بالطبع پستها و سلسله مراتب مختلف و متفاوتی دارد فی المثل حزب احتیاج به رهبر دارد، رهبر و یا دبیر کل حزب، خواه، نلخواه یک نفر است افراد دیگر هم به حساب مراتب و درجات خود متفاوتند و یا در مورد دولت، پستها و مشاغل متفاوتی مطرح است، به این ترتیب حتی در اشتراکی ترین جامعه ها، باز بعضی از افراد از نظر شهرت و معروفیت و محبوبیت جلو میافتند و بعضی دیگر در زاویه گمنامی باقی می مانند. از این مهمتر، در مورد مسائل خانوادگی است. آیا زن و شوهر نیز باید اشتراکی باشند و زن من، و شوهر من در کار نباشد؟ یعنی اینکه اشتراک مالی باید به اشتراک جنسی منتهی شود؟ میدانیم که این امکان پذیر نیست. بطور خلاصه اگر اضافه و تعلق اشیاء به انسان، انسان را تجزیه میکند و به انسان اتانیت میدهد، در حال تعلقهایی وجود دارد که به هیچ روی قطع شدنی نیست.

از سوی دیگر مخالفان نظر اول میگویند، آنچه که انسان را تجزیه میکند و معنویت را - به تعبیر شما - از او میگیرد، تعلق اشیاء به انسان نیست، بلکه تعلق انسان به اشیاء است. تعلق انسان به اشیاء، یعنی آن علقه و وابستگی درونی که در زبان دین به محبت دنیا از آن تعبیر میکنند. اگر من به این

در ادبیات عرفانی ما ، معنویت را در رهائی انسان از مملوکیتهای نسبت به اشیاء میدانند نه در رهائی اشیاء در مملوکیتهای نسبت به انسان

صورتی که باشند در درون اثر نمی بخشد. اگر بنا شود تعلق اشیاء به انسان، هیچ نظامی و قانونی نداشته باشد و عدالت در آن رعایت نگردد، رابطه درونی هم بی تردید بهم میخورد. اینجا این آیه قرآن که پیامبر اسلام در بسیاری از نامه هایش خطاب به سران کشورهای که آنها را به اسلام دعوت میکرد، مینوشت، شایسته توجه و دقت است.

قل یا اهل الکتاب تعالوا الی کلمه سوا بیننا و بینکم الا تعبدوا الا الله ولا تشرك به شیئا ولا یلتخذ

از نظر قرآن معنویت پایه تکامل است ، اینهمه عبادات که در اسلام بر روی آن تکیه شده است برای تقویت جنبه معنوی روح انسان است .

خانه وابسته شدم، آنوقت است که از انسانهای دیگر جدا خواهم شد، در واقع بجای خانه من مشوم من خانه، یعنی من وابسته به این خانه، من بنده و برده این خانه. به عبارت دیگر، آنجا که مضاف الیه ای است. انسان اگر مضاف الیه واقع شود، تکه تکه و تجزیه نمی شود. و اگر مضاف واقع شود، بوسیله مضاف الیه اش خرد میشود و از بین میرود. پس بعرض اینکه مالکیت انسان را از اشیاء سلب کنیم، مملوکیتهای انسان نسبت به اشیاء را از بین ببریم. یعنی باید انسان را از درون اصلاح کنیم، نه از بیرون.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

فعالیت‌های جهاد از صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران

واحد جهاد سازندگی صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران هر هفته چندین برنامه متعدد در زمینه فعالیت‌های جهاد سازندگی در مناطق محروم کشور و جبهه های جنگ پخش می کند که ساعات پخش این برنامه ها به این شرح است:
رادیو: هر هفته روزهای زوج ساعت ۱۷/۰۵.
تلویزیون: هر چهارشنبه ساعت ۱۹/۳۰ بمدت یک

ساعت.
برنامه تلویزیونی این هفته جهاد سازندگی (۶۱/۲/۸) اختصاص به گزارشی جالب با نام گمگشتگان دیار فراموشی، از منطقه محروم «بشاگرد» دارد. و برنامه آینده (۶۱/۱۲/۱۵) پیرامون فقر و محرومیت در روستاهای بوشهر و فعالیت‌های جهاد سازندگی در آن منطقه عرضه میشود.

معنویت در...

تاریخ اسلام هستند و آنها هم صریح آیات قرآن است. انقلاب ما، در آینده، در کنار عدالت اجتماعی به مقیاس اسلامی، نیاز به معنویت گسترده و شامل دارد. معنویت از آن نمونه که در پیامبر و انمه دیده‌ایم.

- ۱- یابن آدم خلقت الاشیاء لاجلک و خلقتک لاجلی. اشیاء برای انسان است و انسان برای خدا.
- ۲- البته ممکن است برای افراد بسیار نادری، بیرون به هر وضعی که باشد سر درون آنها اثری بجا نگذارد. اما این قاعده کلیت ندارد.
- ۳- سوره اسرا - آیه ۷۹.

رویدادها...

کشته شدن هفت چریک گواتمالایی

در دو برخورد بین چریک‌های گواتمالا و نیروهای دولتی در شمال غرب این کشور هفت چریک کشته و یک سرباز مجروح شد (۶۱/۱/۳۱)

ژاپن ۴۹ میلیارد دلار وام به رژیم اردن داد

به گزارش وزارت خارجه ژاپن، این کشور وامی به ارزش ۴۹ میلیارد دلار بمنظور کمک به بهبود و توسعه شبکه تلفنی اردن در اختیار این کشور قرار خواهد داد. (۶۱/۲/۱۱)

شرایط آبونمان مجله «جهاد» ارگان جهاد سازندگی

با توجه به اینکه برادران و خواهران مسلمان همچنین کتابخانه ها و مؤسسات و... با ارسال نامه های فراوان تقاضای اشتراک مجله را نموده‌اند بدینوسیله به اطلاع میرساند که جهت اشتراک از طریق زیر اقدام نمایند.

مبلغ ۹۶۰ ریال بابت یکسال و یا مبلغ ۴۸۰ ریال بابت ۶ ماه آبونمان مجله

به تهران - بانک ملت - شعبه میدان انقلاب - شماره حساب ۱۲۶۳ بنام آقای احمد پیله ور ستاری و سعید آقا بزرگی واریز نموده و فتوکپی و رسید آن را با مشخصات کامل خود (نام و نام خانوادگی - آدرس - شماره تلفن - میزان تحصیلات) به آدرس تهران - میدان انقلاب - دفتر مرکزی جهاد سازندگی - صندوق پستی ۱۳/۳۳۱ مجله جهاد - بخش توزیع ارسال دارید. امید است که بدینوسیله مجله در دسترس همه علاقمندان قرار گیرد و مورد استفاده واقع شود.

طبس...

توطئه باتمامی عظمت و گستردگی اش به شکست می انجامد، و درهم میشکند. آنها، شکستی چنین مفتضحانه! شکستی که روی ابرجائیتکاران شرق و غرب را سیاه کرد و چهره های ناپنهان آنان را برای آندسته که به ماهیت پلیدشان واقف نبودند آشکار و هویدا ساخت. هرچند که ابرقدرتها و شیاطین از این شکست درس عبرت نگرفتند و چندی بعد با شروع جنگ تحمیلی برابعد توطئه های خویش بر علیه

انقلاب اسلامی افزودند، و هم اکنون نیز در گوشه و کنار جهان مشغول توطئه جهت براندازی جمهوری اسلامی هستند، ولی برای آنان که به خدا ایمان دارند باردیگر این آیه کریم قرآن مصداق یافت که «لایزال الذین کفر و اتصیبهم بما صنعوا قارعه» (سوره رعد - آیه ۲۷)
انانکه کفر ورزیدند، به آنچه بادستهای خود ساخته اند سرکوبی سختی، خواهد رسید.